a711698

KONSEP IṢLĀḤ MENURUT AL-QUR'AN. SUATU KAJIAN TERHADAP PELAKSANAANNYA DALAM PERTUBUHAN JAMAAH ISLAH MALAYSIA (JIM)

AHMAD PUAAD BIN ABD. RAHMAN

JABATAN AL-QUR'AN DAN AL-HADITH
BAHAGIAN PENGAJIAN USULUDDIN
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR

2004

Perpustakaan Universiti Malaya
A511791494

KONSEP IṢLĀḤ MENURUT AL-QUR'AN. SUATU KAJIAN TERHADAP PELAKSANAANNYA DALAM PERTUBUHAN JAMAAH ISLAH MALAYSIA (JIM)

AHMAD PUAAD BIN ABD. RAHMAN

DISERTASI INI DIKEMUKAKAN UNTUK MEMENUHI
KEPERLUAN BAGI
IJAZAH SARJANA USULUDDIN BAHAGIAN II
(SECARA BERKURSUS DAN DISERTASI)

JABATAN AL-QUR'AN DAN AL-HADITH
BAHAGIAN PENGAJIAN USULUDDIN
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2004

ABSTRAK

Kajian "KONSEP IṢLĀḤ MENURUT AL-QUR'AN. SUATU KAJIAN TERHADAP PELAKSANAANNYA DALAM PERTUBUHAN JAMAAH ISLAH MALAYSIA (JIM)" merupakan sebuah disertasi untuk memenuhi keperluan Ijazah Sarjana Usuluddin, Jabatan al-Qur'an dan al-Hadith, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur 2004. Kajian ini menggabungkan kajian kepustakaan dan kajian lapangan dengan mengambil pendekatan tafsīr mawḍū'ī atau tafsir bertema. Kajian ini menyelidik konsep dan skop iṣlāḥ daripada al-Qur'an dan mengkaji strategi dan program Pertubuhan Jamaah Islah Malaysia (JIM) yang berkaitan pembinaan insan. Kajian ini merumuskan bahawa iṣlāḥ menurut al-Qur'an merujuk kepada usaha-usaha memperbaiki dan mengelokkan prestasi amal individu, hubungan kemanusiaan dan kualiti hidup individu dan masyarakat dengan cara dan pendekatan tertentu. Dengan itu, kajian ini mencadangkan supaya pendekatan al-Qur'an perlu dicontohi dalam program-program pembinaan insan di peringkat maktab perguruan dan lain-lain. Dapatan kajian ini juga menunjukkan bahawa program-program pembangunan insan yang dijalankan JIM secara amnya adalah selaras dengan konsep iṣlāḥ dalam al-Qur'an.. Namun begitu, ada beberapa aspek yang tidak diberi fokus yang sewajarnya atau kurang menonjol pelaksanaannya. Justeru itu, kajian ini mencadangkan supaya JIM memasukkan aspek-aspek tersebut dalam perancangannya supaya dengan itu akan menepati konsep dan pendekatan iṣlāḥ menurut al-Qur'an.

ABSTRACT

The research entitled "THE CONCEPT OF IṢLĀḤ ACCORDING TO AL-QUR'AN. A RESEACH CONCERNING ITS IMPLEMENTATION IN PERTUBUHAN JAMAAH ISLAH MALAYSIA (JIM)", is a dissertation to fulfill the requirement of Masters of Usuluddin, Division of Usuluddin Studies, Department of al-Qur'an and al-Hadith, Academy of Islamic Studies, University Malaya, Kuala Lumpur, 2004. This research united the library and field researches exploiting the approach of "thematic interpretation of al-Qur'an". The research investigated the concept and scopes of iṣlāḥ or reformation from the al-Qur'an and explored the strategies and programmes of JIM in relation to the human development. This research concluded that iṣlāḥ according to al-Qur'an refers to the efforts in reforming, improving and the betterment of individual performance in Islamic practice, human relationship and quality of life. With that, this research suggested the approach of al-Qur'an is necessary to be followed in human development programmes in college level and others. The finding also showed that the programmes conducted by JIM generally, are in accordance to the iṣlāḥ concept in the al-Qur'an. Even so, certain aspects were not given appropriate focus or unobstrusively implemented. Therefore, this research suggested that JIM should include those aspects in the planning so that it conforms to the concept and approaches of iṣlāḥ in the al-Qur'an.

PENGHARGAAN

بسم الله الرحمن الرحيم

Al-Ḥamd lillāh, segala puji dan syukur dari lubuk hati kurafa'kan ke hadrat Allah yang melimpahkan ilmu dan mengurniakan kudrat kepadaku hingga terhasilnya disertasi ini. Salawat dan salam kuucapkan ke atas Saidina Muhammad Rasul Agung dan Teladan Unggul di medan Iṣlāḥ.

Saya mengambil kesempatan ini untuk menyampaikan penghargaan dan ucapan jutaan terima kasih kepada Ustazah Seripah Zin Sayed Ali, Penyelia saya yang tidak jemu-jemu memberi bimbingan dan motivasi. Ucapan terima kasih juga saya panjangkan kepada para responden yang sudi meluangkan masa untuk memberi maklumat-maklumat premier dan sekunder. Seterusnya kepada semua sahabat yang sudi menyumbangkan pandangan dan bantuan.

Penghargaan yang istimewa dikalungkan kepada isteriku, Sazaliah yang terus memberi sokongan, motivasi dan bantuan sehingga dapat disempurnakan disertasi ini, demikian juga buat puteriku Ikmal Rusyda. Pengertian dan pengorbanan kalian berdua amat bermakna.

Tidak dilupakan juga buat Almarhum Abuya Hj. Abd. Rahman dan Almarhumah Bonda Hjh. Saripah, sesungguhnya asuhan, didikan dan doa kalian berdua membawa anakandamu ke tahap ini. Kepada semua, diucapkan semoga Allah mengurniakan ganjaran yang sebaik-baiknya, jazākumullāh khayran.

Al-Ḥaqīr Ila Allāh,

Ahmad Puaad Abd. Rahman

Johor Bahru

ISI KANDUNGAN

Tajuk	Muka Surat
ABSTRAK	ii
PENGHARGAAN	v
ISI KANDUNGAN	vi
KEPENDEKAN DAN TATAṆAMA	x
GLOSARI	xii
PANDUAN TRANSLITERASI	xiv
BAB 1 **PENDAHULUAN**	1
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Masalah Kajian	3
1.3 Soalan Kajian	5
1.4 Objektif Kajian	6
1.5 Kepentingan Kajian	6
1.6 Skop Kajian	7
1.7 Pengertian Tajuk	7
1.8 Ulasan Penulisan	8
1.9 Metodologi Kajian	10
1.9.1 Kerangka Kajian	11
1.9.2 Sumber Data Dan Maklumat	11
1.9.3 Prosedur Kajian	12

BAB 2 14

KONSEP *IṢLĀḤ* MENURUT AL-QUR'AN

2.1 Pengenalan 14

2.2 Kalimah *Iṣlāḥ* Dalam Al-Qur'an 16

2.2.1 Fi'l al-Maḍi 16

2.2.2 Fi'l Muḍari' 18

2.2.3 Fi'l al-Amr 20

2.2.4 al-Maṣdar 21

2.2.5 Ism-al-Fā'il 22

2.3 Makna *Iṣlāḥ* Dari Segi Bahasa 23

2.4 Maksud *Iṣlāḥ* Dalam al-Qur'an 25

2.4.1 *Iṣlāḥ* Amal Dan Sikap Idividu 25

2.4.1.1 Pendekatan atau Cara *Iṣlāh* Amal 30

2.4.2 *Iṣlāḥ* Keadaan Hidup 31

2.4.2.1 Pendekatan Mencapai *Iṣlāh* Keadaan Hidup 33

2.4.3 *Iṣlāḥ* Hubungan Sesama Manusia 38

2.4.3.1 Pendekatan Atau Cara *Iṣlāh* Hubungan Manusia 43

2.4.4 *Iṣlāḥ* Bumi 45

2.4.4.1 Cara Dan Faktor *Iṣlāḥ* Bumi 47

2.4.5 *Iṣlāḥ* Taraf Hidup Golongan Lemah 48

2.4.5.1 Pendekatan Dan Cara *Iṣlāḥ* Terhadap Golongan Lemah 50

2.5 Misi *Iṣlāḥ* Para Rasul a.s 51

2.5.1 Menegakkan Konsep Tauhid 53

2.5.2 Misi Khusus Para Rasul a.s 55

2.5.2.1 Nabi Syu'ayb a.s Dan *Iṣlāḥ* Muamalat 55

2.5.2.2 Nabi Lut a.s Dan *Iṣlāḥ* Sosial 58

2.5.2.3 Nabi Yusuf a.s Dan *Iṣlāḥ* Ekonomi Negara 59

2.5.2.4 Misi *Iṣlāḥ* Nabi Musa a.s 61

2.6 Kesimpulan 63

BAB 3 65

PERTUBUHAN JAMAAH ISLAH MALAYSIA (JIM)

3.1 Pendahuluan 66

3.2 Latar Belakang Pertubuhan Jamaah Islah Malaysia (JIM) 67
3.2.1 Penubuhan Dan Penamaan 67
3.2.2 Keahlian 68
3.2.3 Dasar Dan Objektif 69
3.2.4 Struktur Organisasi Aktivisme JIM 70
3.2.4.1 Jawatankuasa Pusat 71
3.2.4.2 Negeri 72
3.2.4.3 Daerah 73

3.3 Sikap Dan Pendirian 74
3.3.1 Rasional Penubuhan JIM 74
3.3.2 Hubungan Antara Organisasi Islam 75
3.3.3 Hubungan Dengan Agensi Kerajaan 77
3.3.4 Imej Organisasi Islam 79

3.4 Pernyataan Misi 81

3.5 Pendekatan Dakwah JIM 81
3.5.1 Mesra Masyarakat 81
3.5.2 Perkongsian 82
3.5.3 Tidak Berkonfrantasi 83

3.6 Kesimpulan 84

BAB 4 85

PELAKSANAAN *IṢLĀḤ* DALAM
PERTUBUHAN JAMAAH ISLAH MALAYSIA (JIM)

4.1 Pendahuluan 85

4.2 Konsep *Iṣlāḥ* JIM 85
4.2.1 Bersifat *Precriptive* 86
4.2.2 Bersifat *Preventive* 86
4.2.3 Bersifat *Developmental* 86
4.2.4 Bersifat *Action Oriented* 87

4.3 Asas-Asas Strategi Perlaksanaan *Iṣlāḥ* JIM 87

4.4 Skop Dan Pelaksanaan *Iṣlāḥ* 87
4.4.1 *Iṣlāḥ* Individu 88

4.4.1.1 Pembangunan Ahli 90
4.4.1.2 Konsep Dan Strategi PembangunanAhli 91
4.4.1.3 Masyarakat Awam 94

4.5 Kesimpulan 106

BAB 5 109
PENUTUP

5.1 Rumusan 109
5.1.1 Konsep dan Pendekatan *Iṣlāḥ* Menurut al-Qur'an 109
5.1.2 Konsep dan Pelaksanaan *Iṣlāḥ* Dalam JIM 111

5.2 Cadangan 113

BIBLIOGRAFI 116

APENDIKS 123

LAMPIRAN 1 123
Cabutan Daripada Undang-Undang Pertubuhan Jamaah Islah Malaysia (JIM)

LAMPIRAN 2 124
Antara Ususl-Usul Perhimpunan Perwakilan Nasional JIM

LAMPIRAN 3 125
Cabutan Daripada Huraian Sukatan Usrah Dan Tarbiah 2000

KEPENDEKAN DAN TATANAMA

a.s.	:	'Alayh/him al-Salām
ABIM	:	Angkatan Belia Islam Malaysia
BAHEIS	:	Bahagian Hal Ehwal Islam
cet.	:	Bilangan Cetakan
DBP	:	Dewan Bahasa dan Pustaka
ed.	:	Editor
et al	:	Bersama beberapa editor
hal.	:	Halaman
ibid	:	Ibidem (rujukan sama yang berturutan)
IKIM	:	Institut Kefahaman Islam Malaysia
JAKIM	:	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
jil.	:	Jilid
JIM	:	Pertubuhan Jamaah Islah Malaysia
juz.	:	Juzuk
KBSM	:	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KBSR	:	Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah
KEMWI	:	Perkhemahan Warga Industri
KRJ	:	Kelab Remaja JIM
KRU	:	Kem Remaja Unggul
loc. cit	:	Loco citato (sumber dan halaman yang sama)
MISG	:	Malaysian Islamic Study Group
MSM	:	Majlis Syura Muslimin
op. cit	:	opera citato (rujukan sama yang berselang)

PKPIM	:	Persekutuan Kebangsaan Pelajar Islam Malaysia
PPN	:	Perhimpunan Perwakilan Nasional
PPPAA	:	Pusat Perkembangan Pendidikan Al-Amin
PSM	:	Pembangnan Sumber Manusia
r.a.	:	Raḍia Allāhu 'anhu/ha/hum
S.A.W.	:	Ṣalla Allāhu 'alayhi wa sallam
SMIAA	:	Sekolah Menengah Al-Amin
SRIAA	:	Sekolah Rendah Islam Al-Amin
S.W.T	:	Subḥānahu wa ta'ālā
T-PSM	:	Tarbiah-Pembangunan Sumber Manusia
t.p.	:	Tiada Nama Penerbit
t.t.	:	Tanpa tahun
t.tp.	:	Tiada tempat terbit
terj.	:	Penterjemah
UKI	:	Unit Kaunseling Islah
UKNI	:	Unit Khidmat Nasihat Islah
XREK	:	Ekspedisi Remaja Kental
YDP	:	Yang Dipertua

GLOSARI

action oriented	:	berorientasi tindakan
amr ma'rūf:	:	suruhan kebaikan
da'wah 'āmmah	:	dakwah umum atau terbuka kepada masyarakat
developmental	:	berkembang, meningkat
fasa Makkī	:	peringkat dakwah Nabi S.A.W. sebelum Hijrah
fikrah Islamiyyah	:	kefahaman Islam
iḥsān	:	berbuat baik, beramal dengan sebaik-baiknya
itqān	:	teliti, dedikasi
jasadiyyah	:	fizikal, jasmani
kognitif	:	akal, intelek, mental
konstruktif	:	bersifat membina
mukhayyam	:	perkhemahan
murāqabah	:	pengawasan
muṣlīḥ	:	seseorang yang melakukan pemulihan, *reformer*
nahy munkar	:	mencegah kemungkaran
outdoor	:	luar bangunan seperti di padang, hutan dan sebagainya
outreach	:	jangkauan luar
prescriptive	:	rawatan, pemulihan
preventive	:	pencegahan
qudwah ḥasanah	:	teladan yang baik
rabbānī	:	ketuhanan, berkaitan dengan Allah
survival	:	kemandirian, kelangsungan hidup
tamrīn	:	latihan, kursus pemantapan kefahaman ahli.
tarbiyah	:	pendidikan.

targhīb	:	penggalakan, motivasi ke arah beramal soleh
tarhīb	:	peringatan yang mengandungi ancaman balasan buruk
tarkiz	:	fokus, penumpuan
`ubudiyah	:	peribadatan, kehambaan
uslūb	:	gaya, cara
usrah	:	keluarga, unit kecil dalam sistem tarbiyah organisasi dakwah.
worldview	:	pandangan semesta

PANDUAN TRANSLITERASI

Huruf Arab		Nama dan Transkripsi
ا	:	a
ب	:	b
ت	:	t
ث	:	th
ج	:	j
ح	:	ḥ
خ	:	kh
د	:	d
ذ	:	dh
ر	:	r
ز	:	z
س	:	s
ش	:	sy
ص	:	ṣ
ض	:	ḍ

ط	:	ṭ
ظ	:	ẓ
ع	:	‘
غ	:	gh
ف	:	f
ق	:	q
ك	:	k
ل	:	l
م	:	m
ن	:	n
هـ	:	h
و	:	w
ء	:	'
ي	:	y
ة	:	h

Vokal Panjang

آ	:	ā
وْ	:	ū
يْ	:	ī

Vokal Pendek

ـَ	:	a
ـُ	:	u
ـِ	:	i

Diftong

اَوْ	:	aw
اَيْ	:	ay